

09.11.2021

Innspill til Justis- og beredskapskomiteen – Statsbudsjettet 2022

Barneombudet har innspill til Prop. 1 S (2021-2022) for Justis- og beredskapsdepartementet knyttet til tilskudd til spesielle rettshjelptiltak (kap. 470) og etablering av partnerdrapskommisjon (kap. 400).

Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak - kap. 470 post 72

Barneombudet vil advare mot å kutte støtten til de spesielle rettshjelptiltakene. Det foreslåtte kuttet på 3,3 millioner kan medføre en svekkelse av barns rettsikkerhet. Flere av tiltakene er nødvendige for å ivareta rettshjelpbehovet til mange barn og utsatte barnefamilier, og imøtekommer et ellers udekket behov for rettshjelp.

Barneombudet erfarer at barn og foreldre har et stort behov for juridisk veiledning og praktisk hjelp til å orientere seg i hjelpesystemet. Dette gjelder både privatrettslige spørsmål, om gjeld, arbeid og retten til privatliv og offentligrettslige spørsmål innenfor barne-, utdanning-, barnevern- og helserett. Vår erfaring er at mange barn ikke får oppfylt rettighetene sine, og at klagesystemene er lite tilgjengelige for barn. Barneombudet ser saker med grove brudd på barns rettigheter, for eksempel ulovlig tvangsbruk i skolen og mangel på opplæring. Vårt inntrykk støttes av en rekke offentlige tilsyn og utredninger som viser svikt i tilbudet til barn.

De spesielle rettshjelptiltakene er et viktig supplement til lov om fri rettshjelp. Den alminnelige rettshjelpsordningen ivaretar ikke barns rettshjelpsbehov godt nok. En vesentlig del av saksområdene barn trenger hjelp innenfor, for eksempel skole og helse, kvalifiserer ikke til fri rettshjelp. Terskelen for å oppsøke advokat er høy, og mange kjenner ikke til at de kan få rettshjelp.

Barn trenger tilrettelagte rettshjelptiltak som har kompetanse i å snakke med barn og erfaring med de rettslige problemstillingene barn møter. Siden mange barn og unge ikke kjenner rettighetene sine må tilbudene være oppsøkende for eksempel gjennom skoler, barneverninstitusjoner og andre arenaer der barn og unge er. De spesielle rettshjelptiltakene kan både gi hjelp i alle typer saker barn trenger hjelp, og de har muligheten til å gi målrettet og barnevennlig rettshjelp.

Barneombudet anbefaler komiteen å styrke tiltakene fremfor å kutte. Nytteverdien av rettshjelp er stor og bidrar til å sikre at barn får reell tilgang til viktige velferdsrettigheter.

Partnerdrapskommisjon kap. 400 Post 01-25*

Regjeringen foreslår å bevilge 2 millioner kroner til etablering av en kommisjon som skal gjennomgå drap begått av nåværende eller tidligere partner. Tiltaket er foreslått av Partnerdrapsutvalget i NOU 2020:17 og er tatt inn i Solberg-regjeringens handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2021-2024 «Frihet fra vold».

I 2017 foreslo Barnevoldsutvalget i NOU 2017: 12 «Svikt og svik» et tilsvarende tiltak for saker der barn dør eller har vært utsatt for alvorlig vold, seksuelle overgrep eller omsorgssvikt. Dette tiltaket har ikke blitt fulgt opp av regjeringen. Barnevoldsutvalget dokumenterte i sin utredning et stort potensial for å lære av tidligere saker for å forebygge at barn utsettes for ulike typer alvorlig vold, tilsvarende det læringspotensial som ble påpekt av Partnerdrapsutvalget.

Barneombudet mener derfor at kommisjonen bør ha et mandat som dekker saker med både voksne og barn. Som et minimum må dette gjelde der barnets liv er tapt eller har vært i fare. Med et utvidet mandat bør det også bevilges mer midler.

Kommisjonens sammensetning bør være fleksibel ut fra sakens karakter. Mange av partnerskaps sakene omfatter barn, og det må sikres barnefaglig kompetanse i undersøkelsesgruppen. I noen saker kreves spesialisert kunnskap om barn, for eksempel relevant medisinsk kompetanse i saker om plutselig barnedød. Kommisjonen bør derfor være sammensatt av medlemmer med ulik kompetanse, hvor undersøkelsesgruppen i den enkelte sak blir bestemt ut fra sakens karakter. Sekretariatet kan ivareta støttefunksjoner i alle saker.

Barneombudet ber komiteen bevilge ytterligere 2 millioner kroner og presisere at kommisjonens mandat også skal omfatte saker der barn er ofre for ulike former for alvorlig vold. Alternativt saker der barn dør, eller deres liv har vært utsatt for fare grunnet alvorlig vold.

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:
Silje Steinardotter Hasle, silje@barneombudet.no

*Vi har ikke lyktes å finne posten, men antar at den ligger under post 01-25 Driftsutgifter

Torggata 2-4
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo